conclusio Resū cōtingentia qua ratione tolleretur.

cludas liberum arbitrium tam hominum quàm Angelorum, atque appetitum sentientem bestiarum ad actus quosdam, in quibus cernitur uestigium libertatis, posita cōstitutione mundi vniuersi, quæ nunc est, Deumque nihil agere supra communem cursum, ordinemve inditum rebus, tollitur contingentia ab effectibus omnibus causarum secundarum, omniaque fatali quadam necessitate opus est euenire. Probatur conclusio, quia his omnibus positis, causæ omnes secundæ agent ex necessitate naturæ, & quæ, iuxta constitutionem huius vniuersi, potuerit alteram impedire, re ipsa impediet; ergo quæcumque euenerint, ita euenient, ut ex suis causis non possint re ipsa aliter sese habere, atque adeò fatali, atque extrinseca suarum causarum necessitate euenient.

Tertia conclusio. Contingentię radix proxima, & remota effectuū secundarum causarum, quę.

Tertia conclusio. Posita eadem constitutione vniuersi, Deumque nihil agere supra communē cursum, ordinemvè rerum, radix prima, remota tamen contingentia effectuum omnium causarum secundarum ad ordinem naturæ spectantium, est voluntas Dei, quæ liberum arbitrium hominum, & Angelorum condidit, atque appetitum sentientem bestiarum, quæ circa aliquos actus quasi vestigio quodam libertatis præditæ videntur; proxima verò & immediata radix est liberum arbitrium Angelicum, & humanum, & appetitus sentiens bestiarum, quo ad eos actus, in quibus bestiæ vestigium libertatis habere videntur. Prima pars, nempe quòd voluntas diuina sit prima radix, notissima est: quoniam cùm, si quid aliud rationem habeat radicis contingentiæ, necessarium sit illud tandē habere esse à uoluntate diuina, vtiq; necessarium quoq; est uoluntatem diuinam semper primam radicem constituere. Secunda verò pars ex eo probatur, quoniam cùm cæteræ causæ secundæ ex necessitate naturæ agant, atque vnaqueque non impedita, existentibusque circumstantijs, quæ re ipsa sunt, determinata sit ad id quod agit, ad idvè quod positis eisdem circumstantijs ex ipsa sequitur, solùm verò liberum arbitrium Angelicum & humanū in sua potestate habeant hoc aut illud vno vel altero modo agere, vel omnino abstinere ab operatione, quæ ab ipsis sit nata emanare, nec non appetitus sentiens bestiarum, qui ad aliquos actus vestigium habet libertatis, consequēs est, ut contingentia cuiuscumque effectus qui à causis secundis proficiscitur, ex aliqua illarum trium causarum, tamquam ex proxima radice proueniat.

Nō omnes effectus cōtingētes immediatè emanare à proxima radice contingentiæ.

Quo loco animaduertendū est, aliud esse omnem effectum contingentem causarum secundarum emanare proximè ab aliqua illarum trium causarum, aliud verò radicem proximam cōtingentiæ cuiusq; eorum esse aliquam illarum triū causarum, primum namq; est falsum, secundum verum. Etenim plurimi effectus contingentes emanāt immediatè à causis naturalibus radix tamen immediata cōtingentiæ eorū, non est causa ipsa naturalis, à qua oriuntur necessitate naturæ, sed aliqua illarum aliarum triū. Vt quòd hæc lucerna, ad quā literis operam nauo, lumen modo ex se emittat, effectus est contingens, qui potuit nō esse, & cùm necessitate naturę oriatur ab ipsa met lucerna tamquā a causa naturali, radix tamē cōtingentiæ illius, non lucerna, sed is fuit, qui illam per suum liberum arbitrium accendit, tum etiā omnes causæ liberæ, quæ concurrerunt ad confectionem huius olei, & cęterarum rerum, quæ ad inflammādam lucernam necessaria sunt. Quò fit, vt non solùm effectus, qui ab illis tribus causis immediatè emanant, cōtingentes sint, sed etiam ex permixtione earum cum causis naturalibus in hoc vniuersos innumeri effectus causarum naturalium, sint etiam contingentes Neque verò sola variatio, quæ oritur in effectibus causarum naturalium ex immediato influxu alicuius illarum trium, efficit contingentiam in effectibus causarum naturalium, sed etiam quæcunque alia, quæ ex huiusmodi effectibus oritur vlteriùs in quibuscumque alijs effectibus causarum naturalium, quos mutata quacumque circumstantia facile est variare, efficit in eis contingentiam.

Dictū est in conclusione proposita, Deo nihil operante supra communem cursum ordinem vè inditum rebus: quoniā si vel aliquid eo modo efficiat, vel subtrahat cōcursum causis naturalibus quodammodo debitum, tunc contingentia effectuum causarum naturalium in uoluntatem diuinam tamquam in immediatam radicem etiā reducetur. Quòd enim ignis Babylonicus non cōbusserit tres illos pueros, quos, si suæ naturæ relinqueretur, combussisset, in voluntatem diuinam, quę liberè suum cōcursum generalē subtraxit, referendum est. Verùm cùm nihil horū soleat efficere, nisi propter ordinem gratiæ, nempe vt sic homines, vel ad fidem trahat, vel in fide magis confirmet, vel ad aliquid simile, huiusmodi effectus in ijs, qui pertinent ad ordinem gratiæ meritò numerari possunt.

An dari possit proxima alia contingētię ratio.

Non percensuimus hoc loco inter radices cōtingentiæ, effectus illos, in quibus 1.2.q.13. arti. 2. & ad Aristotelem 4. Physicorum dicebamus cerni contingentiam, qualis cerneretur in fractione vasis pleni aqua, si ea congelaretur, nec haberet aer externus quà ingrederetur ad replēdum vacuum: tūc enim, si vas omni ex parte fuerit vniforme & ęqualis omnino resistentię, cùm non sit maior ratio quare hac parte potiùs quā illa frangatur, necessariò verò frangendum sit, ne detur vacuum, profectò qua parte fractio acciderit, dicetur à casu & fortuna, ac proinde cōtingenter fieri. Quòd si quis contendat, non bene inferri, ex similia singularum partium vasis per omnia æquabilitate, non esse maiorem rationem quarè in eo euentu hac potiùs partē, quā illa frangendum sit, præbeat Deus per specialē influxum æqualem resistendi vim ei parti vel partibus, quibus dicis fractionem fieri debere: inde enim fiet iam, vt non sit maior ratio, quare hac potiùs parte, quam illa frangi debeat, cùm æqualem resistendi vim singulæ partes à Deo acceperint, Idem eueniet in ruptione funis tenuissimi, omnique ex parte æquabiliter resistentis, si in contrarias partes maxima vi adhibita eius extremitates distraherentur. Item, si belluæ obijcerentur duo obiecta, ita eius appetitui consona, & attemperata, vt ęquabiliter à quo uis eorum attraheretur, & simili modo non esset maior ratio, quare potiùs vi appetitus, atque obiectorum, cæterarumque circumstantiarum concurrentium, moueretur in vnam partē, quàm in aliam. In his omnibus euentibus existimabamus, emanaturos esse effectus à suis causis, quoniam ridiculum esset asserere in propositis euentis, nec vasis, aut funis fractionem, aut motum belluæ futurum. At cùm non esset

maior